

Krajinský odbor ostravský
Ústředního spolku československých profesorů v Praze

Národní divadlo mor.-slezské v Mor. Ostravě
Ve středu 18. února o půl 3. hod. odpoledne

TANNHÄUSER

Velká romantická opera o 3 dějstvích od Richarda Wagnera. Dirigent
E. Bastl. Režisér K. Kügler

OSOBY :

Heřman, lantkrabě duryňský	Jan Kühn
Tannhäuser	Roman Hübner
Wolfram z Eschinbachu	Berlat Holý
Walter	Karel Kügler
Biterolf	Richard Chýla
Jindřich	Jaroslav Líbal
Reinmar	Jaroslav Hampl
Alžběta, net lantkrabova	Linda Šmídová
Venuše	Eva Hadrabová
Mladý pastýř	Anna Stračovská
I. páže	" "
II. "	Valerie Kvapilová
III. "	Magda Piskáčková
IV. "	Karla Urbanová

Duryňská hrabata, rytíři a vладыkové. Šlechtičny, starší a mladší poutníci,
sirény, víly, bacchantky

Místo děje: I. jednání Venušina sluj v Hörselbergu u Eisenachu. Údolí pod
Wartburgem. II. jednání na Wartburce. III. jednání v údolí pod Wartburgem
Dekorační a kostýmní výprava dle návrhů akademického malíře L. Kristýna
Tanec vil a bacchantek v I. jednání nastudoval Ivo Richard

O WAGNEROVI A JEHO HUDBĚ.

Wilhelm Richard Wagner narodil se v Lipsku r. 1813, zemřel r. 1883. Jako malý hoch toužil státi se básníkem, ale uslyšev, když mu bylo 14 let Beethovenova „Egmonta“, byl velikostí a krásou této skladby tak uchvácen, že se od té chvíle počal věnovati cele jen hudbě. Nemaje ještě ani dostatečného vzdělání theoretického, komponoval záhy skladby, které - byť by i nestály na žádoucí výši umělecké - projevují jeho nadání a neobyčejnou píli. Jako dvacetiletý mladík přijal místo sbormistra ve Würzburgu, později pak působil jako kapelník v Rize, Paříži a mnohých městech Německa. „Tannhäusera“ komponoval v letech 1843-1845. K prvému provedení došlo téhož roku, ale bylo velmi nedokonalé. Mimo to byl Wagner nucen dvakráte jej přepracovati, aby se stal přístupným obecnstvu a zároveň, aby neslevil ze svých zásad uměleckých. „Tannhäuseru“ předcházelo šest oper, z nichž však provozuje se pouze „Rienzi“ a „Bludný Holanďan“. Pak následovaly: „Lohengrin“, tetralogie „Prsten Nibelungův“ (Rýnské zlato, Valkýra, Siegfried a Soumrak bohů), „Tristan a Isolda“, „Mistři pěvci Norimberští“ a „Parsifal“.

Podstatnou součástí všech oper Wagnerových tvoří t. zv. příznačné motivy (leitmotivy), kterých užívá skladatel všude tam, kde chce vyznačiti charakteristiku osob nebo určitý dějový bod. Básně ke svým operám psal si Wagner sám. - Wagner toužil po vytvoření německé národní opery, což se mu také plně zdařilo. A třeba že je jeho umění hlavně germánské, patří celému světu, neboť celý svět uznává velikost jeho díla. Tohoto uznání však neměl od počátku. Naraziv na naprosté nepochopení své hudby, byl nucen vystoupiti literárně, aby objasnil své zásady esthetické a svůj názor na umění. Ale ani tato činnost nedocházela pochopení. O naprostém neporozumění pro dílo Wagnerovo svědčí nejlépe zmatenost názorů po provedení „Tannhäusera“ v Německu, kdy jeden kritik vytýkal této opeře přílišnou dramatickostí, jiný přílišnou lyrickou, třetímu byla příliš epickou. - Než častějším provozováním a poznáváním Wagnerova díla mizelo ponenáhlu i toto nepochopení a odpor vyvolaný jeho spisy, překonán byl cele jeho hudbou. Dnes je Wagner plně doceněn. Vystoupil jako reformátor, zvítězil a stal se tak zakladatelem a tvůrcem moderního dramatu hudebního.

OBSAH „TANNHAUSERA“.

Jednání 1. V jeskyni bohyně lásky Venuše, kde víly, fauni a bacchantky divoce tančí, probouzí se Tannhäuser ze svého sna, v němž viděl kraj, který byl dávno opustil. Zatoouží zpět, leč Venuše nechce jej propustiti. Proklíná jej, když Tannhäuser prohlásí, že se k ní více nevrátí.

Proměna. Tannhäuser ocitne se v údolí blíže hradu wartburgského. Uslyší zbožné písně poutníků, kteří se ubírají do Říma. V modlitbě prosí Boha o slitování. Kolemjdoucí lančkrabě s loveckou družinou pozná Tannhäusera a všichni jej žádají, aby se vrátil v jejich kruh. Tannh. váhá, teprve když mu přítel Wolfram sdělí, že Alžběta vyhýbá se slavnostem na Wartburce od té doby, co Tannhäuser se vzdalil - získal její přízně svým vítězným zpěvem - rozhoduje se jíti k ní.

Jednání 2. Zápas pěvců na Wartburce. - V slavnostní síni setkává se Alžběta s Tannhäuserem, při čemž Wolfram s bolestí poznává, že Tannhäuser je Alžbětou milován. Přichází lančkrabě, hosté a pěvci, jimž je uloženo opěvati lásku; vítěz smí pak od Alžběty požadovati dar jakýkoliv. Mezi pěvci vznikne spor. Píseň Wolframovu o čisté lásce a Waltrovu, který opěvává ctnost, odmítá Tannhäuser a zastává jen rozkoš a vášně lásky. Ve sporu tom prozradí svůj pobyt v jeskyni Venušině. Tím rozníť hněv všech přítomných a jen Alžběta jej zachrání, prohlašujíc, že souditi hříšnika přináleží jenom Bohu. Pokáním může Tannhäuser za svůj hřích spásy také dojíti; proto se připojuje k mladším poutníkům, odcházejícím do Říma pro rozhřešení.

Jednání 3. Marně hledá Alžběta mezi vracejícími se poutníky Tannhäusera. S bolestí odchází, odmítajíc nabízený průvod Wolframův, který poznává, že Alžbětě již dlouhého života přáno nebude. Samoten vrací se pak Tannhäuser a v zoufalství sděluje příteli, že odpuštění v Římě nedosáhl. Chce proto znovu v jeskyni Venušinu, ale zmínka Wolframova o Alžbětě jej zdrží zpět. Když pak přichází pohřební průvod Alžbětin, umírá Tannhäuser u její mrtvolky. Spasení dosáhl, neboť sbor vracejících se mladších poutníků přináší zprávu, že suchá hůl v ruce kněžské se zázrakem zazelenala, což je znamením odpuštění.

M. G.